

אופן שימושן של 'יתדות-המשכן' ההכניסו שם 'יתד-נאמן'...

רש"י על שמות פרק כז פסוק יט
(יט) לכל כלי המשכן – שהיו לריכין להקמתו
ולהורדתו כגון מקבות לתקוע יתדות ועמודים:

וייפלא: כיצד מפרש בד"ה זה בוודאות
שה'מקבות' שימשו 'לתקוע יתדות' והלא תוך
כדי 'דיבור המתחיל' הבא יאמר: 'ואיני יודע...
אם תחובין או... תלויין!'

בהנרח לומר

שבבנין המשכן השתמשו בשני מיני 'יתדות'

רש"י על במדבר פרק ד פסוק לב
(לז) ויתדתם ומיתריהם – של עמודים שהרי
יתדות ומיתרי הקלעים במשך בני גרשון היו
ויתדות ומיתרים היו ליריעות ולקלעים מלמטה
שלא תגביהם הרות.

ויתדות ומיתרים היו לעמודים סביב לתלות בהם
הקלעים בשפתם העליונה ככלונסות וקונדסין כמו
ששנויה במלאכת המשכן:

בשפתם העליונה אי אפשר לתלות בכובדן'...

אלא 'יתדות' אלו היו 'תקועין' ממש בראשי
העמודים של החצר, עליהם היו נתמכים
ה'כלונסאות' שעליהם תלו את היריעות בחלק
העליון.

רש"י על שמות פרק כז פסוק י
(י) ועמדיו עשרים – חמש אמות בין עמוד לעמוד:
ואדניהם – של העמודים נחשת. .... וכורך שפת

על כרחנו לומר שברור לרש"י שתכונת
ה'יתד' בכל מקום היא בשביל 'לתקוע'
אותו בחוזק – לכן גם ברור לו שבצורתם
הן 'כמין נגרי נחשת' [כעין מסמרי ענק]

התלבטותו של רש"י אינה אלא:

האם במשכן היו תקועים בפועל בארץ
או שמא הצמידו את היריעות
רק בכובדן בלא שתקעו אותן בארץ

וטעם ההתלבטות:

היות המשכן ארעי ונייד
מסתבר שכדי למנוע טירחא יתירה
לתקוע את היתדות בארץ
ושוב לעקרון לקראת המסעות

אולי השתמשו בהן
רק כ'משקולות-כובד'

ברם, קשה לומר כן:

[א] אם נניח ששימשו כ'משקולות' בלבד, מה
טעם לייצרן בצורת 'יתדות' יעשום כ'כדורים'
או 'קוביות'?

[ב] אם ספיקו של רש"י אינו אודות 'צורת'
היתדות' אלא אם בפועל נתקעו בקרקע - מה
תועיל הראיה מ'שמן?' או מ'אהל בל יצען' -
שם לא מדובר כלל במשכן?

ויובהר באם נציץ לד"ה הקודם ברש"י:

ספר שמות פרק כז

(יט) לְכֹל כְּלֵי הַמִּשְׁכָּן כָּל עֲבֹדָתוֹ וְכָל
יְתֻדָּתָיו וְכָל יְתֻדַת הַחֹצֵר נְחֹשֶׁת:

רש"י על שמות פרק כז פסוק יט

יתדות' [י] – כמין נגרי נחשת עשוין ליריעות
האהל ולקלעי החצר קשורים במיתרים סביב סביב
בשפוליהן כדי שלא תהא הרוח מגביהתן.

ואיני יודע אם תחובין בארץ או קשורין ותלויין
וכובדן מכביד שפולי היריעות שלא ינוטו ברות.

ואומר אני ששמן מוכיח עליהם שהם תקועין בארץ
לכך נקראו יתדות ומקרא זה מסייעני (ישעיה לג)
אהל כל ינען כל יסע יתדותיו לנלח:

וצריך להבין:

1. כיצד 'שמן מוכיח'... שהם תקועין בארץ?
ואם אמנם זו הוכחה, כיצד אומר: 'ואיני
יודע'?
2. ולמה נזקק להוסיף 'מקרא זה מסייעני'
ומאיך, תחילה מדוע הסתפק רש"י?
3. זה ש'יתדות' הן דבר 'תקוע' ישנם ע"ז
כמה פסוקים מפורשים:

ספר שופטים פרק ד

וּתְבוֹא אֵלָיו בְּלֵאט וּתְתַקַּע אֶת הַיְתֵד בְּרִקְתּוֹ

ספר ישעיה פרק כב

וּתְקַעְתִּיו יְתֵד בְּמָקוֹם נְאֻמָּן ...

ואלו כתובים בני"ך לפני 'אהל בל יצען!'

יינה של תורה

מבואר שבית המקדש נבנה בעיקרו מ'דומם', להורות שהקדושה חדרה עד לתחתון ביותר.

אבל במשכן חדרה הקדושה רק ב'חי' [יריעות] וב'צומח' [קרשים] אבל בוודאי היתה קדושה גם ב'קרקע-המשכן' [?]

אבל קדושת 'קרקע המשכן' לא נותרה במקום חנייתו [כמו קדושת מקום המקדש – גם בחורבנו] אלא כל קדושתו לא נבעה רק מהשפעת המשכן על ה'מקום'

וכאן יש מקום לחקור:

עד כמה השפיעה קדושת המשכן על 'קרקעו'?

והדבר תלוי בשני הצדדים בפירש"י זה:

אם ה'יתידות' היו תלויין וכובדן הוא שתופס את היריעות, הרי שאין למשכן שייכות פנימית ל'קרקע' רק 'נגיעה' בעלמא.

אבל אם נאמר ש'תחובין בארץ' – נמצא שה'יתידות' חדרו וננעצו בתוככי קרקעו ופעלו בו 'קדושת המשכן' [לפי שעה על כל פנים]

[ונפקא מינה: האם במשכן נאסרה חציצה בין רגלי הכהנים לקרקע המשכן אם לא]

ית"ד

הם 'יסוד-תפארת-דעת'

איננו חוזר רק 'כובד-משקלו' מייצב

דת"י

הם 'דעת-תפארת-יסוד'

חוזר בפנימיות ב'ארציות-הבהמית'

א .

לכך נקראו [=בכתוב זה] 'יתידות'

כי אם לא היו תקועין בפועל

[גם אם צורתן כ'יתידות']

לא היה הכתוב קורא להם אלא 'משקלות'

ב .

גם א"ת שאי"ז הכרח שיקראם הכתוב

דווקא ע"ש שימושן ולא ע"ש צורתן

[ממשיך רש"י:]

'ומקרא זה מסייעני':

"אהל – כל ילענן כל יסע יתידותיו לללח"

נמצאת למד:

שכל 'אהל' [שהוא תמיד 'ארעי']

יציבותו תלוייה ב'יתידות'

התקועין בארץ שאי אפשר להזיזן

ברם, אין אלו הוכחות מוחלטות

כי אין זה מופרך

שבמשכן לאור תנאי ניידותו המיוחדים

לא היו תקועין בפועל

ובפרט שיש לחלק בין 'אהל' סתם

שביכולת בעליו לגור בו כל ימי חייו

[לכן "בל יסע יתידותיו לנצח"]

משא"כ במשכן שהיו תמיד במסעות

וידעו שעומדים להכנס לארץ

לאו דווקא שיהיו 'תקועים'

לכן גם לאחר שרש"י מביע את נטייתו לצד אחד

נשארה עדיין הצהרתו:

'ואיני יודע'

הקלע סביביו צמיתרים כנגד כל עמוד ועמוד ותולה הקונדס לרך טבעתו באונקליות **צבעמוד** [=הן היתידות העליונים] שוי כמין וי"ו ראשו זקוף למעלה וראשו אחד תקוע **צעמוד** כאותן שטושין להליצ ללתות שקורין גוני"ץ ורחב **הקלע תלוי מלמטה** והיא קומת מחילות החלך:

אבל ה'יתידות' שבשיפולי היריעות מתלבט רש"י

שמה אותם אמנם לא 'תקעו' בפועל

בקרקע בגלל ניידות המשכן במסעות

ומה שהקשונו:

"א"כ מדוע לייצגם בצורת 'יתידות'?"

יש לומר

מאחר שבשפתם העליונה

הוצרכנו לצורת 'יתידות' לתוקען בכלונסאות

נעשו גם היתידות התחתונות באותה צורה

אם בגלל התאמה צורנית

[אף שאלו של כסף ואלו של נחשת]

אם כדי לחסוך

הצורך לייצר 'דפוס' נוסף שונה

כשאפשר להשתמש באותו ה'דפוס'

גם לכסף וגם לנחשת

אחר שקבע רש"י

שמצד העניין אין הכרעה כיצד שימשו

הרי הוא מעלה ראיות

לנטייתו האינטואיטיבית:

'ואומר אני – שהן תקועין בארץ'

ומביא לנך שתי ראיות: